HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

וקבלות הזאות והשקאת סוטה ועריפת עגלה ערופה וטהרת מצורע ונשיאות כפים בין מבפנים בין מבחוץ תלמוד לומר מבני אהרן עבודה האמורה לבני אהרן (א) [א]וכל כהן שאינו מודה בה אין לו חלק בכהונה טעמא דאינו מודה בה הא מודה בה אע"ג דאינו בקי בהן אמר ר' אבא אמר רב הונא אמר רב [ב]חוטין שבלחי אסורים וכל כהן שאינו יודע ליטלן אין נותנין לו מתנה ולא היא אי בטויא מידב דייבי ואי לקדרה אי דמיחתך להו ומלח להו מידב דייבי אמר (א) רבא [ג]בדק לן רב יוסף האי כהנא דחטיף מתנתא חבובי קא מחבב מצוה או זלזולי קא מזלזל במצוה ופשטנא ליה [1]ונתן (ג) [ג]ולא שיטול מעצמו אמר אביי מריש הוה חטיפנא מתנתא אמינא חבובי קא מחביבנא מצוה כיון דשמענא להא ונתן ולא שיטול מעצמו מיחטף לא חטיפנא מימר אמרי הבו לי וכיון דשמענא להא דתניא (ז) [2]ויטו אחרי הבצע ר' מאיר אומר בני שמואל חלקם שאלו בפיהם מימר נמי לא אמינא ואי יהבו לי שקילנא כיון דשמענא להא (ה)דתניא [ד]הצנועים מושכין את ידיהם והגרגרנים חולקים משקל נמי לא שקילנא לבר ממעלי יומא דכיפורי [ה]לאחזוקי נפשאי בכהני ולפרוס ידיה (ו)אנסיה ליה עידניה אמר רב יוסף [ו]האי כהנא דאית ליה צורבא מרבנן בשבבותיה ודחיקא ליה מילתא ליזכי ליה מתנתא ואף על גב דלא אתי לידיה במכרי כהונה ולויה רבא ורב ספרא איקלעו לבי מר יוחנא בריה דרב חנא בר אדא ואמרי לה לבי מר יוחנא בריה דרב חנא בר ביזנא עביד להו עגלא תילתא א"ל רבא לשמעיה זכי לן מתנתא דבעינא למיכל לישנא בחרדלא זכי ליה רבא אכל ורב ספרא לא אכל אקריוה לרב ספרא בחלמא [3]מעדה בגד ביום קרה חומץ על נתר ושר בשירים על לב רע אתא לקמיה דרב יוסף א"ל דלמא משום דעברי אשמעתא דמר אקריין הכי אמר ליה [ז]כי אמרי אנא באחר שמעא בעל כרחיה מזכי וכי אמרי אנא למאן דלא אפשר ליה הא אפשר ליה ואלא מ"ט אקריין הכי כלפי רבא ולקריין לרבא רבא נזוף הוה א"ל אביי לרב דימי (ז)ופשטיה דקרא במאי כתיב א"ל [ח]בשונה לתלמיד שאינו הגון דאמר רב יהודה אמר רב (ח)כל השונה לתלמיד שאינו הגון נופל בגיהנם שנאמר [4]כל חושך טמון לצפוניו תאכלהו אש לא נופח ירע שריד באהלו (ט)ואין שריד אלא ת"ח שנאמר [5]ובשרידים אשר ה' קורא אמר רבי זירא אמר רב (י)כל השונה לתלמיד שאינו הגון כזורק אבן למרקולים שנאמר [6]כצרור אבן במרגמה כן נותן לכסיל (כ)כבוד וכתיב [7]לא נאוה לכסיל תענוג: והמשתתף עמהן צריך לרשום: ואפילו (ל)עם העובד כוכבים ורמינהו (ל)המשתתף עם כהן צריך לרשום (ב) והמשתתף עם העובד כוכבים ופסולי המוקדשים אין צריך לרשום

הכא

קבלות. קבלת הדם: **הזאות.** היא זריקת דם הנזרקים במזבח בין הניתזין בפנים על הפרוכת ועל מזבח הזהב בין הניתזין בחוץ. שחיטה לא קחשיב שאף הזר כשר בה [זבחים לב.]: **עריפת העגלה.** בכהנים היא כדכתיב (דברים כא) ונגשו הכהנים בני לוי: **טהרת מצורע.** בכהנים בצפרים להזות: **בין מבפנים.** במקדש כדכתיב (ויקרא ט) וישא אהרן את ידיו וגו': **בין מבחוץ.** בגבולין בכל עיר ועיר בבית הכנסת: **מבני אהרן.** סיפיה דקרא דלעיל הוא: **חוטין שבלחי אסורים.** משום דם: **בטויא.** בגלי: **בדק לן.** מנסה אותנו אם נדע להשיב (ב) ורבא כהן היה: **דחטיף מתנתא.** מתינוקות שנושאין אותם לכהנים: **מי אמרינן חבובי קא מחבב המלוה.** ויפה הוא עושה: **ונתן.** לכהן ולא שיטול הכהן מעצמו: **מימר אמרי הבו לי.** הייתי שואלו בפה מלא שהייתי סבור שהוא חיבוב מלוה: **חלקם שאלו בפיהם.** דמגני להו קרא לבני שמואל ויטו אחרי הבצע אמר רבי מאיר שלא היה עבירת גזל בידם אלא חלק לויה כגון מעשר ראשון היו שואלין בפיהם: **הצנועים מושכין את ידיהם.** בחילוק לחם הפנים קאמר במס' יומא בטרף בקלפי (דף לט.) משמת שמעון הצדיק נשתלחה מארה בלחם הפנים: **לאחזוקי נפשאי בכהני.** שלא ישתכח הדבר שאני כהן: ופריך **וליפרוס ידיה.** כיון שאינו עושה אלא שלא ישתכח שם כהן מעליו יפרוס ידיו לדוכן כל השנה ומחזיק נפשיה בכהני: **אנסיה ליה עידניה.** מ) עתים שקבע לתלמידיו היו טורדים אותו מלישא את כפיו שהיה עוסק לתלמידיו י) בעת שהצבור נאספים לבית הכנסת: **ודחיקא ליה מלתא.** להוא צורבא מרבנן והכהן רוצה להנותו יתן לו חלק מתנותיו לקבל זרוע ולחיים מבני העיר בשביל הכהן והוא יאכלם: **ואע"ג דלא אתי לידיה.** דכהן יכול לזכות לו: **במכרי כהונה ולויה.** בכהן שהיה ניכר בעיר ורוב בני אדם אוהבים אותו ונותנין לו המתנות ובאותו כהן אמרינן דיכול לזכות מעשרותיו לאחר אף על גב דלא אתי לידיה. מכרי לשון (מלכים ב יב) איש מאת מכרו: **אמר ליה רבא לשמעיה.** לשמשו של בעה"ב והוא כהן ובעה"ב נותן לו מתנותיו: **זכי לי מתנתא.** תן לי רשות ליקח מתנותיך לאוכלם מפני שהלשון עם הלחיים ניתן לכהנים ובעינן למיכל לישנא בחרדלא שהוא דבר חשוב וה"נ אמרינן בהשוכר את הפועלים (בבא מציעא דף פו:) כדי להאכילם שלש לשונות בחרדל. ואף על גב דרבא נמי כהן הוה [ס]דקיימא לן (ראש השנה דף יח.) דמבני עלי אתא ובבכורות (דף כז.) נמי אמרינן רבא הוה מבטל תרומת חולה לארץ ברוב ואכיל לה בימי טומאתו מיהו מנפשיה לא מלי שקיל דכתיב ונתן ולא שיטול מעצמו ומימר נמי לא בעי למימר הבו לי דתניא חלקם שאלו בפיהם להכי שקלם בתורת זר על ידי נתינת כהן ואף על גב דלא מטא לידיה דשמעא סמך רבא אדרב יוסף דלעיל: **רב ספרא לא אכל.** משום דלא מטא לידיה דשמעא: **מעדה בגד ביום קרה.** בגד בלוי ונרקב כמו (ישעיה סד) וכבגד עדים. בעת הקור אינו שוה כלום: **וכמו חומץ על נתר.** שאינו אלא מפסידו. נתר הוא מין נריף אלו"ם בלע"ז: **כן שר בשירים על לב רע.** כן האומר דברי תורה למי שאינו יודע להבין בהן: **משום דעברי אשמעתא דמר.** שלא סמכתי על שמועתך שאמרת דמותר לצורבא מרבנן לקבלה אף על גב דלא אתו לידיה דכהן: **כי אמרי אנא באחר.** היכא דמזכי ליה כהן אחר שאינו כפוף לו אבל שמעא דבעל הבית על כרחו מזכי ליה לאדם חשוב שהוא בא בביתו של בעל הבית. אי נמי אימר דאמרי אנא דיכול לזכות מתנתא לאחר אף על גב דלא אתו לידיה: **דלא אפשר ליה.** כלומר לאיש שהוא עני ודחוק אבל רבא אפשר ליה ולא דחיקא ליה מילתא: כיון דלא עבר רב ספרא אשמעתיה דרב יוסף מאי טעמא אקריוה בחלמיה: **כלפי רבא.** כלומר על רבא שלא ידע להבין בטעמו של רב יוסף הקרוהו לרב ספרא כך: **נזוף הוה.** אני שמעתי משום דהטיח כלפי מעלה במסכת תענית (דף כד:) דבעא מיטרא ללא צורך משום יקרא דאמיה דשבור מלכא ואמרינן התם דאיתחזי ליה אבוה בחלמיה וא"ל מי איכא דמיטרח קמי שמיא אשני דוכתיך אשני דוכתיה למחר אשכחיה לפורייה דמרסם בסכיני שנועדו מלאכי חבלה להורגו בלילה. ולי נראה נזוף משום האי מעשה: **ירע שריד באהלו.** למי שירע שריד באהלו תלמיד רע: **תאכלהו אש לא נופח.** אשו של גיהנם: **כזורק אבן למרקולים.** זו היא עבודתו כדאמרינן במסכת ע"ז (דף מט:): **ואפילו עם העובד כוכבים.** בתמיה. ורמינהי המשתתף עם הכהן כו': **עם העובד כוכבים.** או המוכר פסולי המוקדשין שנפדו ושחטן ומכרן והן פטורין מן המתנות כדאמר במתניתין [קל.] דלבי ואיל כתיב בהו [דברים יח]: **אינו צריך לרשום.** ולקמן [ע"ב] מפרש:

הכא

קבלות. [ב]וא"ת תיפוק ליה קבלות מהמקריב את דם השלמים דהקרבה הוי לשון קבלה כדאמרינן פרק הקומץ [רבה] (מנחות דף יט.) והקריבו בני אהרן מקבלה ואילך מצות כהונה וי"ל דהכא כיון דכתיב המקריב את דם השלמים ואת החלב ובחלב לא שייך קבלה דם נמי [ס]לא משתעי בקבלה:

היציקות. בריש הקומץ [רבה] (שם דף יח:) פריך מינה להא דאמר התם לא יצק כהן אלא זר כשר והכא קאמר שהיא עבודה המסורה לבני אהרן ומסקינן דלא כר"ש:

משקל נמי לא שקילנא. שלא אקרא גרגרן ולא אגזול ממי שצריך יותר ממני אע"פ שגם הוא לא היה עשיר: **לבר ממעלי יומא דכפורי.** שיום טוב הוא כדאמר בפרק אותו ואת בנו (לעיל דף פג.) ומתנות מרובות וכהנים מתאספין ואילו לא היה נוטל היו אומרים שאינו כהן: **אמר ליה רבא לשמעיה כו'.** רבא גרסי' דרבה כהן הוה כדאמר פרק עד כמה (בכורות דף כז.) (רבא) [רבה] הוה מבטל לה ברוב ואמרי' נמי (ר"ה דף יח.) אביי ורבה מדבית עלי קא אתו:

זבחי

מסורת הש"ס

א) [מנחות יח:], ב) [ערובין נח. וש"נ], ג) [לקמן קלד:], ד) [שבת נו. תוספתא דסוטה פי"ד], ה) יומא לט. קדושין נג., ו) [בערוך ערך אנס פי' אביי היה לו חולי כו' ע"ש וע"ע בערך עדן ב'], ז) [ערובין כג: וש"נ], ח) [מכות י. ע"ש], ט) [סנהדרין לב.], י) [תוספתא דע"ז ספ"ז], כ) [צ"ל כבוד ואין כבוד אלא תורה שנאמר כבוד חכמים ינחלו ותמימים ינחלו טוב א"ר חמא בר חנינא כל העושה טובה למי שאינו יודע כאילו זורק אבן למרקולים שנאמר כצרור אבן וגו' וכתיב לא נאוה לכסיל תענוג. כל זה איתא בע"י], ל) [תוספתא פ"ט ה"ב], מ) [והרי"ף פי' חולי במעיו הוי], נ) בס"א: עסוק בתלמידיו,

◆

גליון הש"ס

גמ' עם העובד כוכבים. עי' בכורות דף ב ע"ב תוס' ד"ה אסור: רש"י ד"ה זכי לי וכו' דקי"ל (ר"ה יח.) וכו'. עי' ברש"י שם שכתב בהיפוך מכאן: תוס' ד"ה קבלות וכו' לא משתעי בקבלה. עיין זבחים דף ד ע"א:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רבה בדק לן רב יוסף: (ב) רש"י ד"ה בדק וכו' ורבה כהן הוה:

◆

מוסף רש"י

בין מבפנים. בעזרה כדכתיב (ויקרא ט) וישא אהרן את ידיו וגו', **בין מבחוץ.** בכל עיר ועיר (מנחות יח:). **ונתן ולא שיטול מעצמו.** והוא הדין לכל מתנות כהונה ולויה (שבת נו.). **חלקם שאלו בפיהם.** מעשר ראשון הראוי להם שלויים היו, שאלו בפיהם, מתוך שהיו גדולי הדור ושופטים לא היו מונעים מהם ושאר לוים עניים מצטערים (שם). **הצנועים מושכין את ידיהם.** גבי לחם הפנים תניא ארבעים שנה ששימש שמעון הצדיק נשתלחה ברכה בלחם הפנים וכל כהן המגיעו כזית יש אוכל ושובע ויש אוכל ומותיר, מכאן ואילך נשתלחה מארה בלחם הפנים וכל כהן המגיעו כפול הצנועין מושכין ידיהם ממנו דלא מהני להו מידי (קדושין נג.).

עין משפט נר מצוה

לט א מיי' פ"א מהל' בכורים הל' א:

מ ב מיי' פ"ו מהלכות מאכלות אסורות הל' יג סמג לאוין קלז טוש"ע י"ד סי' סה סעי' א:

מא ג ד ה מיי' פ"ט מהל' בכורים הל' כב [ופ"ב מהלכות תרומות הלכה יט] סמג עשין קמב טוש"ע י"ד סי' סא סעיף יא:

מב ו ז מיי' פ"ט מהלכות בכורים הל' יט טוש"ע שם סעיף יד:

מג ח מיי' פ"א מהל' ת"ת הל' א טוש"ע י"ד סי' רמו סעיף ז:

◆

תורה אור השלם

1. וְזֶה יִהְיֶה מִשְׁפַּט הַכֹּהֲנִים מֵאֵת הָעָם מֵאֵת זֹבְחֵי הַזֶּבַח אִם שׁוֹר אִם שֶׂה וְנָתַן לַכֹּהֵן הַזְּרֹעַ וְהַלְּחָיַיִם וְהַקֵּבָה: דברים יח ג
2. וְלֹא הָלְכוּ בָנָיו בִּדְרָכָיו וַיִּטּוּ אַחֲרֵי הַבָּצַע וַיִּקְחוּ שֹׁחַד וַיַּטּוּ מִשְׁפָּט: שמואל א ח ג
3. מַעֲדֶה בֶּגֶד בְּיוֹם קָרָה חֹמֶץ עַל נָתֶר וְשָׁר בַּשִּׁרִים עַל לֶב רָע: משלי כה כ
4. כָּל חֹשֶׁךְ טָמוּן לִצְפּוּנָיו תְּאָכְלֵהוּ אֵשׁ לֹא נֻפָּח יֵרַע שָׂרִיד בְּאָהֳלוֹ: איוב כ כו
5. וְהָיָה כֹּל אֲשֶׁר יִקְרָא בְּשֵׁם יְיָ יִמָּלֵט כִּי בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַיִם תִּהְיֶה פְלֵיטָה כַּאֲשֶׁר אָמַר יְיָ וּבַשְּׂרִידִים אֲשֶׁר יְיָ קֹרֵא: יואל ג ה
6. כִּצְרוֹר אֶבֶן בְּמַרְגֵּמָה כֵּן נוֹתֵן לִכְסִיל כָּבוֹד: משלי כו ח
7. לֹא נָאוֶה לִכְסִיל תַּעֲנוּג אַף כִּי לְעֶבֶד מְשֹׁל בְּשָׂרִים: משלי יט י

◆

לעזי רש"י

אלו"ם. צריף.

◆

שיטה מקובצת

א] והמשתתף עם העובד כוכבים. נ"ב עי' תוס' בכורות דף ב' ע"ב: ב] וא"ת תיפוק ליה. נ"ב עי' תוס' זבחים דף קב ע"א: